

KMETSKI LIST

Številka 18

Ljubljana dne 4. maja 1939

Leto XXI

Imamo prostor in zaledje

Marsikdo je pričakoval, da se bo svetovni položaj po 28. aprilu t. l. kaj bistveno spremenil, preden pa je nestrpno pričakovani dan minil, je že vsakdo vedel, da je svet tam, kjer je bil. Nemški kancelar je sicer govoril zmerno, vendar je veliko vprašanje, da-li je njegov govor prinesel olajšanje ali celo povečal napetost.

O govoru samem poročamo drugje, tu naj samo podčrtamo nekaj misli, ki so se nam vzbujale ob njem in ob katerih se nam zdi potrebno pregledati in premotriti naše domače razmere.

V znamenju nezaupanja

Človek se nehote vprašuje, kaj je pahnilo svet v tak nemiren in nestalen položaj. Življenje je sicer res večno valovanje, gibanje in presnavljanje. Bolno in slabotno se mora umakniti zdravemu in močnejšemu. Vse to pa se mora praviloma vršiti po nekih zakonih, ki jim pravimo — naravni red.

Te zakone je človek tekom svojega razvoja še versko-čustveno in umsko-znanstveno poglobil in si izoblikoval duhovne in moralne svetlinje, ki so mu postale nedotakljive.

Med take svetlinje štejemo narodnost, religiozno občutje, čast dane besede, nedotakljivost in čast družine (v širšem pomenu pa nedotakljivost in čast naroda, oziroma države) itd. Vse te in mnoge druge svetlinje so bile v svetovni vojni močno omajane in celo pogažene. Pomisliti moramo namreč, da vojna ni nikoli pravilno sredstvo za urejevanje odnosov v človeški družbi. Razumljivo je, da je vojna pri teptanem in zatiranem, torej pri napadenem — nujno obrambno sredstvo, pri močnem kot osvajalna, napadalna vojna pa je zločin, ki krši naravni red.

Zločin pa nikoli ne ostane osamljen, ampak rodi navadno kot posledico celo vrsto drugih zločinov. Tako je tudi svetovna vojna, ki je bila izbruhnila kot izrazito osvojevalna in napadalna vojna, rodila nešteto senc, ki so potem omajale vsako zaupanje med ljudmi.

Navzdol

To nezaupanje, o katerem bi človek pričakoval, da bi z leti splahnelo in izginilo, se nasprotno veča in stopnjuje ter prehaja celo tja, kjer po človeški sodbi prav za prav ne bi bilo povoda zanj.

Samo pomislimo, s kakšnim navdušenjem smo nekoč sprejeli prihod Jugoslavije. Kdo bi si bil tedaj mislil ali le drznil reči, da se bodo kdaj v svobodni domovini pojavila trenja, ki nas bodo preganjala kakor zla usoda?

In vendar je svetovni val nezaupanja in sila razdora tako občutno segla tudi k nam, da smo marsikdaj s strahom in grozo v srcu trepetali za usodo države, ki je bila ustvarjena s tolikimi žrtvami.

Danes je še vedno čas, da ta val nezaupanja zavremo in zajezimo; kajti primerov, kaj prinese, imamo več kot dovolj. Menda ga ni med nami, ki bi si želel usode, kakršna je doletela nekatere narode.

Življenjski prostor

V svetu se danes pogosto ponavlja beseda o življenjskem prostoru naroda. Prav ta beseda bi nam morala biti svarilo in bodrilo hkratu. Drugi se za življenjski prostor bore in iščejo izumetničenih teorij za opravičenje svojih utemeljenih ali neutemeljenih zahtev. Nam vsega tega ni treba. Svoj življenjski prostor imamo in je celo zavidanja vreden. Ničesar ne manjka v njem. Samo pametnih, treznih, uvidevnih in poštenih ljudi nam primanjkuje, ki bi znali ob sodelovanju vsega naroda ta naš življenjski prostor tako urediti, da bi mi vsi lahko udobno dihali v njem in bi se res počutili doma. Ali bomo dobili tako ureditev z nedavno podpisanim sporazumom? Ves narod upa in želi, da bi se tako zgodilo. Upajmo vsaj, da narod v tem pričakovanju ne bo razočaran.

Iz dneva v dan ne vemo, kaj nas čaka, upamo pa vsaj toliko, da nam usoda nakloni može, ki bodo razumeli voljo vsega naroda in imeli tudi pogum, to voljo uresničiti.

Ako se drugi za življenjski prostor bore, ga mi — kakor smo rekli — že imamo. Poleg tega pa imamo tudi

naravno zaledje

svojega življenjskega prostora. Ves narod tako rekoč s prstom kaže nanj, še bolj pa kaže nanj s srcem.

Ob taki enotni volji ne sme biti pomislekov. Kajti zavedati se moramo Slovencei, Hrvatje in Srbi, da smo v prvi vrsti ljudje in — Slovani. Vsaka stran naše tako trpke zgodovine nam to izpričuje.

Priznati to dejstvo se pravi, izbrati pot, ki je za nas vse edino prava in edino rešilna. Ni namreč zakona nad zakonom narave. Vrnimo se k tej resnici, ko smo vendar dali svetu toliko duhov!

Ali je res kdo med nami, ki veruje, da je pastorek boljši od brata in da mu je tujec bližji kot tisti, ki je pil mleko iste matere?

Klic in želja vsega naroda — ne le pri nas v Sloveniji, ampak povsod po jugoslovanskih tleh in čelo povsod tam, kjer v tujini utripljejo naša srca — je sloga in sporazum, tak sporazum, ki nas bo okrepil in utrdil ter nam vsem zbistril poglede.

Nič si ne prikrivamo resnosti položaja, toda s prav isto resnobnostjo in neomajno vero lahko izjavljamo, da se nikogar in ničesar ne bojimo, če bomo doma znali napraviti red.

Narod veruje, da se bo to zgodilo. Narod čaka. Narod ne sme biti razočaran.

Naša kmetska mati

Morda po vojni še nismo obhajali materinskega dne v tako usodnih razmerah, oziroma v tako napetem položaju, kakršen se nam odkriva vprav sedaj. Kamor se človek ozre, povsod nemir, kamor prisluhne, povsod ropot in šum orožja.

Blaznost, ki je zajela svet, ulegne roditi za ves svet nedogledne strašne posledice. Tega si ne moremo in ne maramo prikrivati, zlasti ne v dneh, ko se s posebno pieteto hočemo oddolžiti materi in ideji materinstva, brez katere bi bila vsa človeška družba na svetu brezpogojno obsojena na smrt.

Materinstvo je ukaz narave, je eden tistih večnih zakonov, ki se pretakajo po najsvetejših sokovih vsega žitja s tako silo in tako tajinstvenostjo hkratu, da jih nikoli ne bomo mogli popolnoma utesniti v tesne oklepe človeških pisanih postav.

Materinstvo ni prednost človeka, ampak je v enaki meri uveljavljeno v živalskem in rastlinskem svetu. Na vsej dolgi poti od enostaničnih bitij, ki se množe z lastno delitvijo, pa preko opojnih vonjav dišečega cvetja, gostolenja ptic do sončnih in drznih sanj človeških bitij, srečujemo v sklenjeni vrsti idejo materinstva, ki ni v bistvu nič drugega kakor življenjska ohranitev posamezne vrste.

Človek je s svojim duhom in srcem to idejo poglobil. Ovečal je mater s cvetjem-priznanja in časti, hkratu pa tudi s trajem nepopisnega

trpljenja in — naj mi nihče ne zamere te besede — prezira in zasmeha.

Ze v predkrščanski dobi so živele kulture, ki so povelilevale materinstvo in ga — združena z deviškimi materinstvom uvrstile v niz versko-obrednega češčenja.

Krščanstvo samo je to po možnosti še stopnjevalo. Mati vseh mater je kristjanu zahodnega obreda Marija, brezmadežna, večno deviška in hkratu mati sinu božjega. Cerkev jo je dvignila na oltar in jo smatra za človekovo najmočnejšo in najzvestejšo priprošnjico pri Bogu.

Človek pa je hkratu tudi to mater nepopisno ranil, ko ji je sina sramotno pribil na križ in jo pustil, da je morala neposredno gledati in tako sodoživljati njegove smrtno muke.

Odtlej do danes je minilo dva tisoč let. Države so razpadale in nastajale, narodi so umirali in prihajali novi, mati pa je v svoji veličini in bolečini ostala nespremenjena ista. Kakor pred tisočletji, ljubi še danes svoje potomstvo in se žrtvuje zanj. Najbolj srečna je, če so njeni otroci srečni, če jim je omogočeno vsaj znosno življenje. Najhujša rana za vsako resnično mater pa je udarec, ki ga mora doživeti njen otrok, vse gorje pa presega bolečina, ki jo občuti mati, ako ji kdo ugonobi otroka.

Ko ves kulturni svet proslavlja mater in materinstvo s posebnimi spominskiimi dnevi ali spominskimi dnevi, zveni kakor bogokletstvo, če hkratu s tem svet ječi pod težo orožja, o katerem ne more nihče določno reči, komu bo prinesel

smrt. Vsi pa jasno vemo, da jo bo prineslo marsikomu in da bo med temi žrtvami največ — nedolžnih. Zato so materinske proslave v takih dneh mogoče samo na dva načina:

1. ali jih smatramo za klic plemenitejšega dela človekove duševnosti po iztreznjenju, sporazumu in solidarnosti med narodi, ali pa

2. jih prirejamo kot hinavsko-malikovalske parade in svečanosti, s katerimi hočemo materi in lastni vesti prikriti, da še nismo znali v sebi premagati nagonskega zverstva.

Kjer slavi človek mater v prvem smislu, mu bo tudi v današnjih razmerah hvaležna in bo skušala po svojih močeh pripomoči do tega, da človeštvo čimprej najde iz sedanjih zablod in temin svojo pot navzgor. Kdor pa hoče s parado zakrivati svojo propalost, ta si je sam zapisal sodbo in obsodbo.

Slovenska kmetška mati je s svojim rodod nerazdružno povezana in tako zedinjena, da sprejema izraze priznanja res samo kot tople klice otroških src. Vesela jih je in ob njih pozablja vse neznansko trpljenje, vse udarce usode in tudi neljube sence na lastnem rodu. Saj želi videti v teh otroških klicih poročstvo, da se bliža dan, ki bo tako jasen in svetel, kakor se je prikazoval materi, ko je v najslajšem snu pričakovala, kdaj krikne v življenje njen prvi otrok.

Slovenska kmetška mati je dala in daje narodu vse, kar potrebuje: dala mu je čvrsto število neomajnih kmetških grč, trdnih rok, ki obdelujejo in varujejo rodno grudo. Dala mu je delavcev, ki so v ponos domovini in svetu. Dala mu je učenjakov, umetnikov in pesnikov, ki so v čast domovini in s spoštovanjem gleda nanje tujina. Slovenska kmetška mati pa je rodila tudi vrsto junakov.

Prav zato pa ima ta mati pravico zahtevati in pričakovati, da se uresničijo tudi njene želje in družba da zadoščenje njenim naravnim pravicam.

Prva njena želja, želja slovenske in vsake resnične matere na svetu je priznanje materinstva kot ideje. V večnem nasprotstvu s tem priznanjem pa je in ostane okolnost, da družba deli matere v priznane in nepriznane, v tako zvane zakonske in nezakonske. Medtem ko prvim priznava del pravic, jih drugim v glavnem odreka.

Vsaka mati čuti v tem žalitev. Mati namreč ni rodila zaradi časti in priznanja, ni tvegala svojega lastnega življenja na ljubo paragrafov, predpisov in ceremonij, pri katerih ustvarjanju

niti ni ona odločilno sodelovala, ampak se je odločila za ta korak samo iz ljubezni, ki je ukazana po naravi. Naj nam nihče ne stopa vmes s kakimi izumetničenimi teorijami. Mati je mati — ali je pa ni. In če družba mater prizna, je ne sme ocenjevati po svojih plehkkih predsodkih, ampak samo po tem, kako ona izvršuje svoje materinske dolžnosti. Pod zreliščem tega motrenja pa ni razločka med zakonsko in nezakonsko, ampak le med dobro in slabo materjo. Ne uradni postopek, ampak notranja vrednost ženske odloča o ceni materinstva. Zato zahtevamo kmetške matere, da se razlika med zakonsko in nezakonsko odpravi in družba tudi zakonito prizna ženski nesporno pravico do materinstva. Šele tedaj, ko se bo to izvršilo, bo mati lahko res z veseljem in zadoščenjem sprejemala izraze priznanja na materinski dan.

Druga zahteva matere je — zadoščenje njenim naravnim pravicam.

Mati ni rodila otrok za nasilno smrt, ampak za življenje. Dovolj je naravnih nezmagljivih sil, ki človeku življenje krajšajo, nikdar in nikoli pa ne bi smela človeška družba postavljati umetnih ovir in iskati možnosti za nasilno uničevanje življenja!

Ali ne čutite, odgovorni državniki sveta, kakšno bogokletno gaženje največjih moralnih vrednot v človeku pomeni tole: na eni strani pospeševanje rojstev, na drugi pospeševanje sredstev za — ubijanje ljudi?

Kdor ne ve, da izvira prav iz tega moralnega prepada ves razkol današnje družbe, je neozdravljivo bolan ali pa moralno tako propadel, da mu ni pomoči!

Ni treba umetnega pospeševanja rojstev. Pri zdravih ljudeh to vprašanje urejuje narava sama na način, ki je najprimernejši.

Še manj pa je treba naravi zavirati njeno pot, še manj je treba ubijati ljudi. Dokler bo človeška družba stala na tako nizki stopnji, da bo mater proslavljala z orožjem, odklanjamo slovenske kmetške matere te lažnjive pravice.

To ni kak blede pacifizem, ampak človečanski izraz človečnosti, za katerega se trudimo in ga moramo doseči. Slovenska kmetška mati rodi iz ljubezni za ljubezen. Kadar bo svet spoznal veličino tega njenega evangelija, bo naša mati rada in z veseljem sprejemala poklone od njega. Dokler pa svet tega ne prizna in ne spozna, bo naša kmetška mati sicer v polnem obsegu vršila svoje naravno poslanstvo, a bo hkratu brez jeze odklanjala vsako paradno komedijantstvo.

poslopja nihče nikoli več odvzeti ne more in tudi noče.

In pri vsem tem je bil napravljen križ čez vse te pravice, čez vse to trpljenje in čez vse stroške. Z enim mahom je bilo uničeno vse, nešteto družin pahnenih v nesrečo in siromaštvo. Križev pot revnih malih kmetov z veleposestva verskega zaklada se je pričel. Kakor hlapec Jernej so šli iskati svoje pravice. Pritožili so se in teh pritoževanj še ni konec. Na banski upravi, pri upravnem sodišču v Celju in pri državnem svetu v Beogradu leže njihove pritožbe.

Kdo bo povrnil materialno škodo in škodo, ki je bila povzročena v dušah trpečega naroda v moralnem, narodu in državi pa v državnonacionalnem oziru?

Pritožbe, ki so jih vložili agrarni interesi na kr. bansko upravo, imajo odločilno moč. Ker novoizdani odloki niso postali do 1. aprila letošnjega leta pravomočni vsled nerešenih pritožb, imajo stari agrarni interesi pravico uživanja njihovih parcel za letošnje leto. Na podlagi teh zakonitih pravic so agrarni interesi obdelali in posejali zemljo.

Sredi aprila se je pa pojavil v Kostanjevici nekak razglas, ki ni od nikogar podpisan in tudi ni bil nabit na občinski deski.

Vsebina tega razglasa pravi sledeče:

»Pravico do agrarne zemlje imajo le oni agrarni interesi, ki so bili utrjeni z odlokom z dne 1. junija 1938., No. 901/3, v zvezi z odlokom kr. banske uprave z dne 10. oktobra 1938., III/6 No. 1250/2, dalje z dne 10. marca 1939., No. 459/1. Vsi prejšnji odloki se razveljavljajo.

Na agrarno zemljo imajo pravico le oni agrarni interesi, ki so bili utrjeni v zgoraj navedenih odlokih. Kdor je na lastno pest oral, sadil na tuji lastnini, bo tudi za to odgovoren in bo tudi nosil sam škodo, ker ne zna ločiti, kar je moje in tvoje.«

Tako ta razglas, zoper katerega so se seveda prizadeti agrarni interesi zopet pritožili.

In tako se vleče ta mučna in vznemirjajoča borba za pravico zemlje slovenskega bajtarja z dneva v dan po dvajsetih letih reševanja vprašanja agrarne reforme.

Kdaj bo konec?

Kmetijska razstava

Kmetijske razstave na jesenskih velesojnih v Ljubljani so bile pred leti že tradicionalne. Dolge vrste let jih je prirejal velesojni kmetijski odbor, ki mu je načeloval neumorni in idealni, sedaj žal že pokojni predsednik Viljem Rohrman s pomočjo kmetijskega oddelka kraljevske banske uprave, kmetijskih zavodov in družb. Velesojem je ob priliki svojih jesenskih prireditev v teku zadnjih let prikazal nekaj važnih in zanimivih razstav iz drugih področij. Za letošnje jesen od 2. do 11. septembra pa pripravljata pomnoženi kmetijski odbor strokovnjakov ter kmetijski oddelek kr. banske uprave s sodelovanjem Sadjarskega in vrtnarskega društva, Čebelarkega društva, Zveze mlekarških zadrug, Zveze selekcijskih zadrug za sivorjavo govedo, Kmetijske družbe, Društva za rejo malih živali itd. obsežno kmetijsko razstavo, ki bo gotovo v veselje, bodrilo in ponos slehernemu kmetovalcu, čebelarju, vrtnarju, rejcu in vsem drugim, ki se udeležujejo na katerem koli področju kmetijstva.

Poročilo iz Prage

Kakor poročajo iz Prage, so se pričele zbirati v zgodnjih urah velike množice ljudstva pred Husovim spomenikom, čigar vznožje so popolnoma zakrili s cvetjem. Prav tako so položili nešteto vencev tudi pred spomenik Neznanega junaka. Naval je bil tolik, da je morala policija ojačiti patrulje za vzdrževanje reda. Zastave v proslavo Hitlerjevega rojstnega dne so bile izobešene le v središču mesta, v predmestjih pa ni bilo videti nobene.

Agrarni interesi v borbi za svoje pravice

O borbi, ki jo vodijo agrarni interesi z veleposestva verskega zaklada v Kostanjevici, smo že večkrat pisali. Nešteto pritožb so že vložili na upravna oblastva in nič manj tožb ni bilo odposlanih na upravna sodišča. Odlokom prvih agrarnih oblasti sledijo revizije, revizijam novi odloki, tem za petami so pritožbe prizadetih agrarnih interesentov na agrarne oblasti in na njihove rešitve slede tožbe na upravna sodišča. To se že ponavlja četrto leto in agrarna reforma na tem veleposestvu ne pride z mrtve točke, čeprav bi morala biti že davno rešena in končana.

Na veleposestvu verskega zaklada v Kostanjevici, čigar zemljišče se razteza skoraj po vseh občinah krške doline, bi morala biti likvidirana agrarna reforma že leta 1935. Končno veljavno so bili utrjeni agrarni objekti in tozadeven odlok je postal pravomočen. Prav tako so bili nato utrjeni agrarni subjekti, temeljito in vsestransko preučeni od prve in druge agrarne oblasti. Tudi ta odlok je bil pravomočen. Vse je bilo točno po zakonu utrjeno in izvedeno. Zato je bila v pretežnem delu izvršena že tudi parcelacija in razmeritev. Agrarni interesi so plačali na njih odpadajoče geometrske stroške. Katastrska oblast je parcelacijske načrte in razmeritev odobrila in potrdila. Vsi agrarni interesi so bili v posesti svojih po zakonu dodeljenih jim parcel

in treba je bilo izvesti le še prepis lastninskih pravic na dodeljenih parcelah v zemljiški knjigi in agrar bi bil na tem veleposestvu pravilno končan, kakor se je to izvršilo medtem že na nešteti drugih veleposestvih in kakor zahteva korist in življenjska potreba agrarnih interesentov.

Toda kakor strela z jasnega neba je udarila med agrarne interese odločba, s katero so se vsi pravomočni odloki razveljavili in odredil nov postopek. Vse se je pričelo znova, kakor da bi se tu še ničesar ne zgodilo in kakor da bi ne poteklo medtem že skoraj petnajst let trudapolnega dela revnih malih kmetov na veleposestniški zemlji, ki jim jo je prinesla narodna svoboda in narodna država.

Agrarni interesi, ki so že celo vrsto let v miru uživali skromne parcelice in prilagodili ter uredili svoje gospodarstvo na tem koščku zemlje, so se znašli naenkrat na cesti. Dodeljena zemlja jim je bila odvzeta, zgubljeni so bili vsi stroški, ki so jih vložili v njo, zgubljeni so bili stroški za geometra, za zamejčevanje, napravo ograj itd. Nekateri so pripravljali stavbišča, drugi popravljali in popravili dodeljena jim stara razbita graščinska poslopja, zasadili so sadno drevje, izkopalni jarke, z velikanskimi stroški in trudom so napravili nove vinograde v trdni zavešti, da jim pravomočno dodeljene zemlje in

Doma in drugod

Končani razgovori o sporazumu

Začetkom preteklega tedna sta se v Zagrebu v tretjič sestala predsednik vlade g. Dragiša Cvetković in g. dr. Vl. Maček. Pred tem sta oba proučila predloge, ki sta jih na drugem sestanku izmenjala. Pri tretjem sestanku sta se zedinila na skupen predlog in razgovore o sporazumu zaključila. Predsednik vlade g. Dragiša Cvetković se je z letalom vrnil v Beograd.

Po zatrjevanju »Hrvatskega dnevnika« je predlog sporazuma tak, da bodo mogle nanj pristati vse opozicijske grupe. O doseženem sporazumu ni bil podpisan sicer noben zapisnik, vendar sta predsednik vlade in dr. Maček obravnavala vsa vprašanja, ki zadevajo novo ureditev in bodočega političnega sodelovanja Hrvatov in se sporazumela o vsem, kaj je treba storiti v najkrajšem času.

Za časa razgovorov v Zagrebu je ponovno velika množica naroda manifestirala za sporazum in vzklikala dr. Mačku in predsedniku vlade.

Konferenca beograjske opozicije

se je vršila v soboto, ki so ji prisostvovali gg. Joca Jovanović, Milan Grol, dr. Milan Gavrilović, Božidar Vlajić, dr. Momčilo Ninčić, Krsta Miletić in Miša Trifunović. Konferenca se je pečala z novim položajem, ki je bil ustvarjen po zaključnih razgovorih v Zagrebu med predsednikom vlade in dr. Mačkom.

V Zagrebu

je imel v soboto daljši sestanek dr. Maček z Venčeslavom Vilderjem. V teku petka in sobote je prišlo v Zagreb veliko število hrvatskih narodnih poslancev, ki so obiskali predsednika g. dr. Mačka in se informirali pri njem o razgovorih med njim in predsednikom vlade. Dr. Maček je dal poslancem vsa potrebna obvestila in navodila za nadaljnje delo med narodom.

Konec škodljive borbe

Slovenski gostilničarji so si z velikanskimi žrtvami in trudom v najtežjih gospodarskih sti-

skah ustanovili v Laškem svojo pivovarno. Podjetje pa ni pričelo niti dobro obratovati, ko se je našel zastopnik nasprotnih interesov in pričel zoper njega silno gonjo. Pri tej gonji se je posluževal najrazličnejših sredstev. Zasledoval je pri tem cilj, kako bi omalodušil delničarje in sam prišel do njih ter postal večinski delničar in gospodar novega podjetja.

Temu početju je uprava laške pivovarne napravila konec, ko je s spremenjenimi pravili onemogočila vsako tako špekulacijo. Na nedavnem občnem zboru laške pivovarne je bil ugotovljen nepričakovan uspeh in napredek podjetja.

Nj. Vis. knez namestnik Pavle, od katerega ves narod pričakuje blagodejnega vpliva na razvoj naše zgodovine v smislu narodnega sporazuma.

ograža in da se vedno bori za utrditev mira. Zahteval je od zapadnih držav, naj preprečijo kampanjo v tisku, ki najbolj ograža mir. Roosevelt govori o treh državah, ki so izgubile svojo neodvisnost. Ako je mislil Avstrijo, se je ta po svobodni odločitvi vrnila v okvir Nemčije. Ako je mislil Češko, je ta narod izgubil svojo neodvisnost že leta 1918., ker je bila njegova samostojnost dejansko le odvisnost od tujih sil. V Afriki pa so izgubili neodvisnost skoraj vsi tamošnji narodi.

V naslednjih točkah je Hitler zavračal Rooseveltovo zahtevo, naj da nenapadalna jamstva državam, ki so v spomenici naštet. Rekel je, da je Roosevelt našteval tudi države, s katerimi živi Nemčija v prijateljstvu ali celo zavezništvu. Nemška vlada je povprašala pri nekaterih državah, ki pa so vse soglasno odvrnile, da se ne čutijo ogrožene in da niso zahtevale ameriške intervencije. Nemčija pa je še danes pripravljena vsaki teh držav dati nenapadalno izjavo, ako katera država to želi.

Na Rooseveltovo pobudo glede velike svetovne konference, ki naj bi uredila sporne zadeve, je Hitler odgovoril, da po izkušnjah z Društvom narodov Nemčija ne veruje več v take konference. Amerika in ostale demokratične velesile naj najprej same z dejanjem pokažejo svojo pripravljenost za mirno ureditev vseh problemov. Lahko je njim govoriti, ko imajo vsega v izobilju. Nemčija pa mora preživljati po 150 in več ljudi na kvadratni kilometer. Tudi z razorožitvijo je Nemčija imela že žalostne izkušnje po svetovni vojni. Zato je mogoče Rooseveltu samo odgovoriti, da v bodoče Nemčija ne bo več odlagala orožja in se s tem na mišost in nemilost izročala drugim.

Odziv po sveiu

je bil kaj različen. V prijateljskih in zavezniških državah, zlasti v Italiji, so sprejeli Hitlerjev govor z zadovoljstvom. Drugod so si ga tolmačili drugače. Amerika za zdaj še molči, oboroževalna akcija pa tamkaj ni prenehala.

Napetost

med Poljsko in Nemčijo se je še povečala. V poljskih političnih krogih so prepričani, da Poljska ne bo krenila na pol Češkoslovaške. Glede na nemške zahteve, vsebovane v Hitlerjevem govoru, naglašajo agencija Pat: 1. da je poljsko-angleški sporazum bil sprejet v času, ko je stališče Poljske napram nemškimi predlogom glede Gdanska in avtomobilske ceste bilo že jasno formulirano in popolnoma znano; 2. glede sporazuma o garanciji poljskih mej za dobo 25 let ter skupne garancije slovaških mej Poljska ni sprejela nobena formalnega predloga od Nemčije pred petkovo sejo državnega zbora.

Rusko jamstvo

Po zadnjih poročilih se zdi, da je prišlo do načelnega sporazuma med Poljsko in Rusijo glede predloga Rusije, da skupno garantirata varnost baltičskih držav. Angleško-sovjetska pogajanja so v teku včerajšnjega dneva znatno napredovala ter je Rusija pristala, da oddvoji evropske probleme popolnoma od krize na Daljnem vzhodu.

Iz vsega govora sklepajo, da pri nemškem narodu ni nikakega razpoloženja za vojno. Kar se tiče Hitlerjevega predloga naj si Anglija zavouje ves svet, Nemčiji pa prepusti Evropo, ga enodušno odklanjajo.

Glede Hitlerjevih zahtev napram Poljski se vprašujejo, zakaj Nemčiji ne zadoščajo njene dosedanje prometne zveze preko poljskega koridorja, če Nemčija pri tem ne zaslučuje nikakih vojaških ciljev. Za posebno značilnost pa smatrajo dejstvo, da Hitler ni mogel proklamirati vojaške zveze z Japonsko in tudi ne najaviti obstoj kakega novega srednjeevropskega bloka. Iz tega zaključujemo, da je angleška akcija za ustanovitev mirovne fronte že učinkovala.

Kaj se godi po svetu

Hitlerjev govor

Najvažnejši dogodek tega tedna je bil dne 28. aprila Hitlerjev govor. Hitler je najprej opozoril na svoje prejšnje izjave, da napram Franciji nima nikakih teritorialnih zahtev, nato je omenjal nevtralnost skandinavskih držav, Nizozemske, Belgije in Švice, potem pa nadaljeval: »Ni treba omenjati Italije, s katero nas vežejo najkrepkejšje vezi prijateljstva, niti Madžarske in Jugoslavije, s katerimi kot sosedami imamo srečo živeti v pristrnem prijateljstvu.«

Potlej je govoril o Češkoslovaški ter monakovski konferenci in je orisal nadaljnji razvoj dogodkov, ki so dovedli do razpada ČSR. Monakovski dogovor je postal brezuspešen, ker so se dogodki razvijali docela drugače in v Monakovo ustvarjena ČSR dejansko ni več obstajala. Zato sem na vprašanje angleške in francoske vlade glede jamstva za nove meje ČSR tako jamstvo tudi odklonil. S proglasitvijo samostojne Slovaške je umetna tvorba ČSR sama po sebi razpadla in Češka se je morala po sili razmer vrniti v svoj stari nemški okvir, ker Nemčija pod nobenim pogojem ni bila voljna dopustiti tega vojaškega arzenala, ki je predstavljal še vedno stalno nevarnost.

Kako resnično je to, dokazuje orožje, ki smo ga zaplenili: 1502 letali, 501 protiletalski

top, 2175 težkih in lahkih topov, 785 metalcev min, 569 tankov, 43.876 strojníc, 114.000 pištol, 1.090.000 pušk, nad eno milijardo municije za puške, nad 3 milijone municije za topove itd., poleg tega še razne druge vojne potrebščine v največjih množinah. Sreča je za milijone in milijone, da se je v zadnjem trenutku posrečilo preprečiti eksplozijo na tem mestu. Z likvidacijo ČSR je Nemčija srednjeevropsko nevarnost končno veljavno spravila s sveta.

Za tem je postavil zahtevo po kolonijah, je odpovedal pomorsko pogodbo z Anglijo in tudi nenapadalno pogodbo s Poljsko.

Pod izgovorom, da ima Nemčija napadalne namene, je poljska vlada prevzela obveznosti, da bi morala v danem primeru Nemčijo vojaško napasti. V tem vidi Hitler dokaz, da je Poljska prekršila pakt, ki smo ga sklenili z maršalom Pilsudskim in z današnjim dnem ta pakt za Nemčijo ne obstoja več. To sem danes sporočil poljski vladi. Če hoče Poljska skleniti z nami novo pogodbo, bomo to pozdravili, seveda pod pogojem, da bodo obveznosti popolnoma jasne.

V tretjem delu svojega govora je Hitler v 21 točkah analiziral Rooseveltovo poslanico in na njo odgovarjal. Pridružil se je Rooseveltovemu mnenju, da bi bila vojna gorje za ves svet. Poudaril pa je, da Nemčija nikogar ne

Kaj pravijo?

Zagrebska »Nova Riječ« objavlja nedavno članek, v katerem med drugim pravi:

»Psihološki trenutek za uresničenje sporazuma ni bil nikdar ugodnejši. Sporazum je resno delo, ki zahteva popolno iskrenost in ljubezen do naroda in popolno poznanje vprašanja samega. Potrebne so vse moralne sile, da se zbera in povežejo, da bi se delo dobro izvršilo. Tisto, kar bo zadovoljilo hrvatski narod, ne pomeni oškodovanje srbstva. Narobe! Zadovoljno hrvatstvo bo dalo moč skupni državi in ji omogočilo nadaljnji razvoj. Preureditev države, ki mora priti, ne pomeni delitev države, marveč skladnost, katera daje možnost največjega razvoja vseh dobrih sil in sposobnosti. Kdor drugače misli, ne mara sporazuma. Tak želi, da bi se obrnilo nezdravo stanje, v katerem ves narod na ljubo malemu številu škodo trpi.«

Obrtni vestnik razpravlja o zadrugi in med drugim pravi:

»Zadrugi organizira njegove sile, njegov kapital, njegovo podjetnost in ustvarjajočo sposobnost. Z organizacijo teh svojstev malega človeka doseže on tisto, kar mu pripada po vrednosti njegovega dela. Način organizacije predpisujejo zadrugi pravila, po katerih je treba stvarno delati.

Zadruhar idealist vse to odobrava in dostavlja, da morajo pravila vsake zadruge po dolgoletnem delu in doseženih izkustvih, ki so sestavljena od zadrugi ideologov in prežeta z zadrugi idejami, po temeljiti obdelavi v zadrugah realizirati zadrugi idejo v praktičnem življenju.«

Delavska politika razpravlja o položaju v delavskih vrstah takole:

»Resnično delovanje, praktično uveljavljanje našega delavskega gibanja je bilo skozi vsa ta desetletja v tem, da se je borilo za pravico, pa naj je šlo za pravico delavca do boljšega zasluzka, ali za enako in tajno splošno volilno pravico, za parlamentarno zastopstvo. Vedno je stavilo izpolnjive zahteve obstoječi družbi, borilo se je za uresničenje tistih idealov, ki so jih ob zibelki meščanske družbe oznanili in priznali sami revolucionarni meščani. V vsem tem ni bilo torej prav nič boljševizma, ki bi ga zeleni tako radi podtaknili drugim pod posteljo.

Tudi izraziti politični del našega gibanja se ni nikdar boril za drugo kakor za dosledno izvajanje in uveljavljanje demokracije. Borili smo se za politično enakopravnost, za demokratične volitve v vsa zastopstva od občine in bratovske skladnice do banovinskih svetov in parlamenta.

Tudi močnejša socialistična gibanja po svetu so postavljala vedno konkretne življenjske zahteve za delovno ljudstvo. Ko so n. pr. pred leti francoski socialisti prišli na vlado, so postavili in uveljavili predvsem tri zahteve: za delavstvo krajši delovni čas in višje plače, za kmete pa določitev stalnejših cen pridelkov, da se konča bogatenje špekulantov na račun poljedelcev.

Naše gibanje se skratka dnevno na terenu bori za vsako tudi najmanjšo pravico delovnega ljudstva, za boljše in varnejše življenje. In proti temu pa so ljudje od ZZD, v tem je njihov »antimarksizem«. Oni hočejo, da bi nad vsem našim delovnim ljudstvom vladala njihova samopašnost, oni hočejo, da bi delavci znašali težko zaslužene denarje v razne zavode in ustanove, toda gospodariti s tem denarjem bi pa smela samo ZZD.

Stvari so torej tako enostavne in jasne, da se lahko danes pravilno opredeli vsak, ki še včeraj ni spregledal položaja.«

Kmetje, obrtniki in podeželski delavci! Zahtevajte v vsakem gostilniškem lokalu, kamor zahajate in dajte zaslužka. „Kmetški list“!

Ob odhodu našega zun. ministra Cincar-Markovića v Berlinu. Z leve na desno: dr. Cincar-Marković, minister dr. Spaho in nemški poslanik v. Heeren, ko odhajajo k letalu.

Pravkar je minilo 10 let, odkar je v visoki starosti 73 let umrl splošno znani in slavni vojskovodja, vojvoda Stepa Stepanović,

Ruski zunanji minister Litvinov igra v sedanjem političnem položaju važno vlogo, ki utegne čez čas postati še pomembnejša.

Prizor s skupščine Sokola kraljevine Jugoslavije v Beogradu

Jugoslovanski Sokol

Nedavni skupščini Sokola kraljevine Jugoslavije v Beogradu sta prisostvovala poleg ostalih odličnikov tudi bolgarski in poljski poslanik. Iz tajniškega poročila sledi, da je imelo lani sokolstvo v 25 župah 804 društva in 1413 čet, skupaj 2217 sokolskih edinic s približno 300 tisoč sokolskimi pripadniki. Največji napre-

dek članstva izkazuje župa v Skoplju. Po poklicu in stanu je med pripadniki 25% kmetov, 13% javnih nameščencev, 12% obrtnikov, 8% zasebnih nameščencev, 6% delavcev itd. Dohodki edinic brez saveza so znašali 25 milijonov dinarjev, premoženje istih se ceni na 113 milijonov dinarjev. Predavanj so imela društva lani 79.000 s skoro pol milijona poslušali. Prvi podstarešina je ponovno g. Gangl, savezni načelnik dr. Alfred Pichler, načelnica Elza Skalarjeva.

Mlatič

Sporazum

Nedavno sem jo mahnil v Kresnicah čez hrib. Med potjo sem naletel na družbo kmetov, ki se je pogovarjala o občnem zboru neke posojilnice. Zdrava kmetška pamet je pogrešala na občnem zboru podrobnega poročila o poslovanju in o uspehih denarnega zavoda in tega da niso zadružniki dobili odgovorov na njihova umestna vprašanja. Vse to pa zato, ker se je ves občni zbor vrtil okrog vprašanja volitev. Bili sta dve stranki. Ena, ki je na oblasti, in druga, ki bi na oblast hotela priti z željo, da bi boljše vodila posojilnico. Prva ni popustila in si je pomagala z novimi deleži. Druga je imela člansko večino. Kmetje niso bili zadovoljni s staro upravo zato, ker ne vidijo pravega napredka. Prepričani pa so, ako bi prišli še drugi možje v upravo, da bi se napredek takoj pokazal in bi se moglo za vlagatelje pa tudi za tiste, ki iščejo posojila, več storiti. Želeti je, da člani zadružniki poskrbe, da se bodo stvari izvršile zavodu in njim v korist.

Ceste na Polževo

Te dni mi je pisal moj prijatelj tam od Polževega, da so začeli pred kakimi osmimi dnevi pri njih merit zemljo, po kateri se ima speljati poleg že obstoječe še ena nova asfaltirana cesta. Prijatelj mi trdi v pismu tudi to, da bo obstoječa cesta služila, vsaj kolikor je njemu znano, za vožnjo proti Polževem, dočim bo nova asfaltirana cesta služila samo za vožnjo s Polževega proti Višnji gori. Jaz, dasi nisem strokovnjak v cestnih zadevah, pravim, da je to potrata denarja in svetujem merodajnim, da ostanemo z Višnje gore na Polževo pri že obstoječi, dasi samo 90 cm široki cesti. Naj velja tudi med namj star škotski pregovor »da prišparano se najde«, če pa slučajno z mojim predlogom ne soglašate — pa prosim, kakor oni iz Zg. Šiške, oproščenja.

Dopisi

† Alojzij Štrekelj Smrt zaslužnega kmet. strokovnjaka

V Biogradu na moru v Dalmaciji je preminul Alojzij Štrekelj v starosti 82 let. Pokojnik se je rodil v Komnu na Krasu. Služboval je najprej v ondotnih krajih kot kmetijski učitelj, nato ga je pa vlada poslala v Dalmacijo, da pomaga pri obnavljanju vinogradov, ki jih je bila uničila trtna uš. Na tem polju si je stekel Štrekelj tolike zasluge, da so ga nazivali obnovitelja vinogradništva. V tem času pa niso Štreklja pozabili v ožji domovini. Leta 1901. so ga izvolili v deželni zbor, leta 1906. pa kot prvega poslanca v splošni kuriji v državni zbor. Kraševci in Vipavci so znali ceniti njegovo delovanje in njegov kmetški duh. Mož je stal vedno v naprednih vrstah, čeprav so sipali nasprotniki nadenj žveplo in ogenj. Ker se je udeležil kraljevih proslav v predvojnem Beogradu, so ga tožili na Dunaju, toda njegova sposobnost je pridobila priznanja na najvišjih mestih in zavrnila vsako sumničenje.

Naj mu bo zemljica lahka, njegovim pa naše sožalje!

Dva kulturna tedna

V Celju se je nedavno pričel kulturni teden, ki je že znan po svoji res kulturni zamisli izza izvedbe v lanskem letu. Letos je še izpopolnjen.

V Murski Soboti pa se vrše priprave za Prekmurski teden.

Lepaki za Prekmurski teden so že razposlani. Izdelala jih je v dveh velikostih Mariborska tiskarna. Manjši propagandni letaki so namenjeni za lokale, večji pa za afixiranje. Načrt je napravil profesor risanja na soboški gimnaziji g. Rajko Šubic. Tisk je tribarven z napisom: »Prekmurski teden v Murski Soboti od 17. do 26. junija 1939. Razstava kmetijskih, obrtnih in industrijskih izdelkov. Trgovska in kulturna razstava. Zabavni park. Na naših železnicah 50 odstotkov popusta«. V sredini lepaka je

znak prekmurske gospodarske in kulturne prireditve, ki obsega vse panoge razstave: industrijsko kolo, pšenični klas, volovsko glavo, dve knjigi, trgovski znak in začetnici P. T.

Vsem resničnim kulturnim prizadevanjem

Lepa žena ima več uspeha!

Za nežno kožo

ELIDA MILA

Za žene, ki imajo rade naravni vonj pri milu:
ELIDA BELI ŠPANSKI BEZEG

naših kulturnih delavcev želimo v njih prizadevanjih čim največ uspehov. Hkrati opozarjamo tudi naše čitatelje, ki pridejo v prireditvenih dneh v obe omenjeni mesti, naj si prireditve ogledajo.

Mladina na vasi

Novi duh mladine

Kakšna ponižanja

je moral prenesti v preteklosti kmetški človek; zasmehovanje je bilo njegov drugi vsakdanji kruh, vsaka šklofeta se je smela milostno obregniti ob zasramovanca, ki je imel edino nalogo garati in trpeti.

Toda v zadnjem času pa se je svet temeljito zaobrnil. Vsak — kdor količkaj vidi in razume svet, ta ve, da trpeči niso zaman trpeli, niso zaman nosili trpljenja; danes prav točno vemo, da se naše breme mora zrušiti pod silo mogočnega duha zavednega kmetškega človeka. V preteklosti smo garali in trpeli in nismo vedeli čemu in zakaj danes sicer tudi trpimo in garamo, toda danes tudi vemo, da je to krivica, ki se mora popraviti. Mi tudi vemo, da bo za vse izkoriščevalce prišel skoraj dan plačila in nobena laž, nobeno zavijanje vas ne bo rešilo!

Mi danes vemo,

čemu trpimo. V globino naših duš je prišlo spoznanje, da vsi izkoriščevalci naroda, vsi današnji hujskači morajo prejeti za svoje delo odgovarjajoče plačilo. V današnjih dneh, ko se ves svet suče okrog vojne nevarnosti, so ravno isti krivci povzročili, kakor vsi vemo, marsikaj. Kajti ta zemlja je rodila samo mačehovski kruh in še tega so rezali tisti, ki ga niso pridelovali. Povdariti moramo ob tej priliki, da je kljub temu ostalo v našem rodu zdravo jedro, ki bo znalo premagati tudi to oviro, to zadnje trpljenje in preizkušnjo — ker v bodočnosti naš narod mora začeti novo življenje, ki nas mora dvigniti iz te nesrečne teme tujega gospodstva. Vi tuji zajedalci — izginite, da vas ne zapodi jeza narodova, izginite, dokler je še čas, ker pozneje krivice ne bodo več nekaznovane.

Novi duh,

nova vera vstaja med našim kmetškim človekom, ki bo spremenil v prah vse ovire, vse trpljenje obrnil v veselje, ki je dostojno človeka. Pripomniti bi še imeli, da se pač vse krivice same od sebe kaznujejo, vsa zloba prej ali

slej pade na sili zdravega duha, kar se danes kaže na mladem in svežem obzorju tako težko preizkušnega kmetškega človeka in okrvavljenega naroda. Naša misel je tako čista, vest mirna, zdrav razum, ki nas nepremagljivo vodi z novo vero v novo življenje. Kmetški človek, zavedaj se, da smo pred novo in srečnejšo dobo. — Pogumno naprej!

Puconci

Po krajšem razdobju je naše Društvo kmetških fantov in deklet zopet javno nastopilo. Tokrat smo igrali dve veseloigrigi: »Popolna žena« in »Zakonske nadloge«. Naši igralci so vsestransko zadovoljili gledalce, da smo ob zaključku imeli dober moralni in materialni uspeh.

Delamo pa tudi v drugih panogah prosvete in izobrazbe. Vsak četrtek imamo debatne večere, na katerih razpravljamo o vzgojnih načelih debate. Naša mladina pa tudi širi združeno idejo, ki nas naj reši vseh zajedalcev in izkoriščevalcev.

Pripravljamo se za veliko mladinsko manifestacijo, tekmo žanjic, ki naj pokaže vsem, ki še tega ne vedo, da je v kmetškem delu največ lepote pa tudi težave. Mi mogočno korakamo naprej korak za korakom.

Šulinci

S pravcatim hrepenenjem smo pričakovali ustanovitev svojega Društva kmetških fantov in deklet. Dolgo smo hrepeneli po njem in končno imamo tudi pri nas organizacijo, ki jo sami vodimo. V njej je naše življenje, v njej diha naše duše in naša volja.

Za predsednika pripravljalnega odbora je bil izvoljen tov. Jožef Perš, za tajnika pa Zlatko Baltek.

Sv. Jurij ob Ščavnici

Sporočamo vsem tovarišem in vsem tovariškemu Društvu kmetških fantov in deklet, da je otvoritev kmetškega doma »Matija Gube« pri Sv. Jurju ob Ščavnici preložena.

V kratkem bomo poročali, kdaj se bo ta prireditve vršila.

Grahovo

Ljudstvo tukajšnjih vasi je naše kulturno delo v nedeljo 23. aprila vnovič z zadovoljstvom spremljalo. Ob nabitih polnih dvorani »Sokolskega doma«, ko smo vprizorili narodno igro »Izpod Golice«, Mi fantje in dekleta tu ob meji gremo s svojim delom vztrajno naprej. Priznati mora vsak, da naša kmetsko-mladinska ideja pomeni rešitev nas vseh. Uspeh igre je v moralnem in materialnem oziru. Naš dramatski odsek bo zaradi tega šel zopet krepko na delo.

Cepprav moramo vzdrževati mnogo težko z našim učiteljem režiserjem tov. Stankom Novljanom, vendar vztrajno gremo naprej, polni vere v zmago pravice naše vasi.

Sv. Pavel pri Preboldu

Z veliko vnemo se pripravljamo za novo dramatsko delo »Prokletstvo ljubezni«. V načrtu smo imeli Cankarjevo dramo »Hlapci«, katero pa nam sedaj ni mogoče igrati, ker se je že pričelo delo na polju. Zato smo jo morali preložiti na drugo igralsko sezono. Drama »Prokletstvo ljubezni« nam jasno prikazuje navade in življenje slovenske vasi. Dramo bomo vprizorili v soboto dne 13. maja in v nedeljo dne 14. maja ob 3. uri popoldan. Vsa tovariška društva kakor tudi vse prijatelje kmetskega pokreta vabimo k obilni udeležbi.

Sv. Lovrenc v Slov. goricah

Naše Društvo kmetskih fantov in deklet Sv. Lovrenca v Slov. goricah vabi vse svoje člane in članice na svoj VI. redni občni zbor, ki se bo vršil v nedeljo dne 7. maja t. l. s pričetkom ob 8. uri dop. v gostilni Senčar v Juršincih z običajnim dnevnim redom.

Udeležba je za vse člane in članice obvezna, da se podrobno porazgovorimo o delovanju društva v tekočem letu, predvsem glede udeležbe pri otvoritvi novega doma tov. društva Sv. Jurij ob Ščavnici, ki bo dne 14. maja, nadalje izlet z avtomobilom in druge podrobnosti.

11. ali 18. junija bomo priredili veliko kmetsko-mladinsko manifestacijo, ki naj poudari čast kmetskemu delu in prinese novo življenje v našo tlačeno vas.

Letno poročilo Kmetijske zbornice

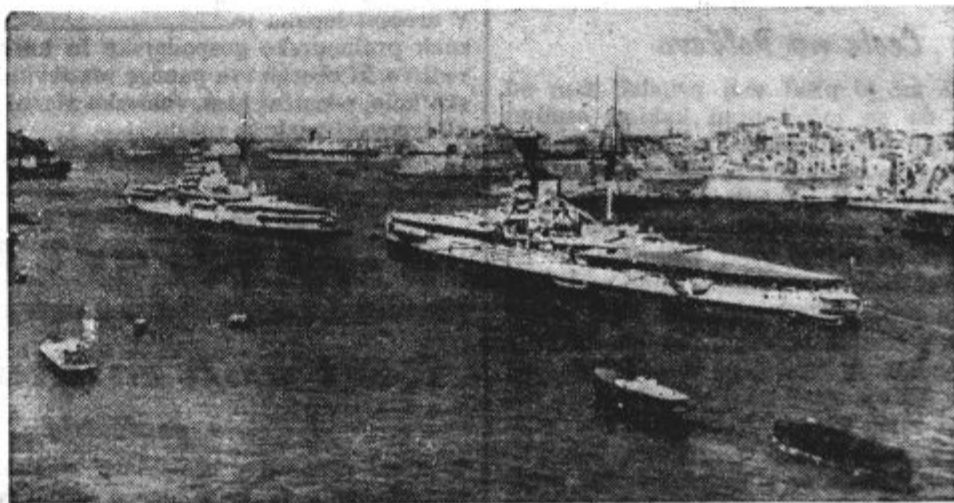
dravske banovine v Ljubljani za I. in II. poslovno leto. Izdala in založila Kmetijska zbornica v Ljubljani 1939. Str. 216, cena 50 din. — Cepprav je kmetski stan pri nas najštevilnejši, je dobil svoje zakonito stanovsko zastopstvo, kmetijske zbornice, šele pred 2 leti. Njih prvo leto šele pred pičlimi 2 leti. Njih prvo leto je prešlo še v ustanovitvenih organizacijskih delih, tako da so začele s svojim praviim življenjem prav za prav šele lansko leto. V prvem delu letnega poročila je očitana zgodovina kmetskih stanovskih zastopstev ter naših jugoslovanskih in slovenske kmetijske zbornice ter njenega urada posebej. Drugi del prinaša potem uredbo o kmetijskih zbornicah in pravila naše slovenske Kmetijske zbornice, nadalje poročila o delu vseh zborničnih organov ter proračune in obračune za prvi dve poslovni leti. Zadnji del poročila prinaša več študij, in sicer dr. Lavričev »Prerez gospodarskega položaja za l. 1938.«, potem Erjavčev »O izobrazbi kmetske mladine«, dr. Pergarjevo »Zavarovanje živine« in inž. Suhadolčeva »Umet-

na gnojila«. Ta del poročila objavlja tudi statistični pregled »Slovenskega uvoza in izvoza«, ki ga je sestavila zbornica. Končno je poročilo priloženo še zemljevid govedorejskih pasemskih okrožij v Sloveniji s spremnim poročilom inž. Suhadolca. Na izdano poročilo opozarjamo vso našo javnost, zlasti pa vse, ki imajo kakršen koli stik z našim kmetom in kmetijstvom.

Iz naših krajev

× V Daruvaru je vrgla koza štiri mladiče. Vsi so zdravi in se lepo razvijajo. Ista koza je vrgla prvič dva, drugič tri, sedaj pa štiri mladiče.

× V Surduluku blizu Mitrovice se je pripetila v četrtek težka nesreča. 18letni Lazar Duki čse je peljal s svojo sestro, bratom in prijateljem v kočiji. Fant se je hotel te dni oženiti. Njegov brat je rekel prijatelju naj pripravi flobertovko, da bi v znak radosti streljal. Dukičev prijatelj je hotel z nožem potegniti iz flobertovke

Dve angleški bojni ladji — »Narspite« in »Malaga« križarita v malteških vodah in pomagata utrjevati ugled britanskega imperija. — Ladji sta del angleškega sredozemskega brodovja, o katerem listi zadnje čase večkrat poročajo, da je odplulo v neznano smer.

Čotasti strah

(Iz zdravnikove prakse)

Neke nedelje popoldne sedim, kadim in čitam, ko mi postrežnica pripelje v sobo slugo nekoga gospoda, ki sem ga bil zdravil za legarjem. Upal sem že bil, da sem ga rešil, ko mi možak nenadoma umre zaradi krvavitve v črevesju.

»Dober dan, Feliks!« pravim slugi. »Kaj je novega?«

»Rad bi govoril z vami, gospod doktor.«

Ko postrežnica odide, začne sluga:

»Prihajam k vam, gospod doktor, ker vem, da niste kakor drugi zdravniki, začne skrivnostno in z izrazom nemira v obrazu. »Vem, da se pečate tudi z drugimi znanostmi in iščete odkritij. Pri nas se namreč gode nenavadne reči.«

»Ali še zmeraj služite pri gospe Mlakarjevi?«

»Seveda — kakor prej, dokler je še živel gospod Mlakar. Gospa bi lahko izhajala tudi brez mene, ker pa vrtnar ne spi v hiši, mora biti vsaj en možki pod streho. Poleg tega je gospa tudi bolna na srcu. Zdravi pa jo neki drug zdravnik, ker gospa pravi, da jo vi preveč spominjate na smrt njenega pokojnega soproga.«

Pokojni je bil borzijanec. Bival je v razkošni vili. Pred leti so mu morali odrezati eno nogo.

»Kaj pa se dogaja pri vas nenavadnega?« vprašam slugo sicer z nasmeškom, vendar pripravljeno tudi na resno poročilo. Fant se mi je namreč že od prej zdel bister in pameten.

»Sinoči se je dogodilo tole. Po večerji — bila je sobota — smo zaradi prijetne toplote nekoliko delj časa posedeli v kuhinji kočijaž Jaka,

kuharica Vika in jaz. Govorili smo večinoma o vsakdanjostih ali pa smo sploh molčali. Vsem skupaj pa ni bilo nič kaj prijetno pri srcu. Imeli bi si bili povedati stvari, o katerih je vsak zase mislil, da jih ve edino on, pa nas je bilo groza govoriti o tem. Končno vzame Jaka steklenico in si natoči poln kozarec žganja, kuharica pa:

— Jaka, kaj se mislite upijaniti?

— E, to delam kar zato, da lahko grem bolj brez skrbi domov.

— Ali vas je strah? Pa tak orjak?!

— I seveda, potepuhov in klatežev se prav nič ne bojim.

»Ob teh besedah smo se vsi preplašeno spogledali in tako obmolknili, da se nam je že tik-takanje ure zdelo kakor ropotanje.«

»Kaj hočeš reči s tem, Jaka?« vprašam nato kočijaža in nehote govorim čisto potihoma.

Jaka začne še bolj potihoma.

»Pred tremi meseci sem šel ob tem času skozi vrt, pa opazim, da se nekaj plazi v grmovju. Mislil sem, da je kak zločinec, pa se skrijem, da bi ga pričakal. Bila je mesečna noč in sem lahko pregledal ves vrt. No, naš gospodar, gospod Mlakar je po vseh predpisih mrtev, ali ne? Videli smo njegovo bolezen, videli smo ga do kosti shujšanega na smrtni postelji, za pogrebom smo mu šli in še z blagoslovljeno vodo smo pokropili njegov grob. Vsi to vemo — in vendar je prišel ta večer gospod Mlakar po vrtu.«

Verujte, gospod doktor, da smo nato vsi trije za nekaj trenutkov obmolknili kakor okameneli. Samo veter je butal na okna.

Čez čas je šele Jaka vnovič povzel:

»Sicer so res včasih oblaki nekoliko zakrili mesec, vendar se ni bilo mogoče zmotiti. Bila

je njegova postava, njegova hoja — leseno nogo je malo neokretno vlekkel za seboj, samo nobenega šuma ni bilo — kakor da bi bil dih. Bilo je le kakor meglena podoba, vendar je bil on. Nenadoma je izginil. Več ko uro dolgo sem ostal tamkaj. Ves sem drgetal od mraza, pa si nisem upal nikamor, a videl tudi nisem ničesar več. Vsa okna in vrata v hiši so bila vendar zaprta. In izza tega večera se bojim hoditi po našem vrtu.«

Nato se oglasi Vika:

»Joj, tak ste ga videli? Jaz sem ga tudi —«

»In jaz!«

»Torej vsi trije!«

»Kako to?« je vprašal Jaka.

»Vsako jutro iztepavam na vrtu preproge, pa sem videla sledove: odtise stopala, drugega za drugim, poleg vsakega pa okrogel odtis, kakor od palice —. No, to je odtis lesene noge.«

In čez malo Vika nadaljuje:

»Seveda, Feliks, vsak večer zapirate okna in vrata, vendar je podoba, da nekateri kljub temu lahko prihajajo in odhajajo. Svečnik in vžgalice, ki jih imam zmeraj v veži na mizici, oboje sem že nekajkrat našla premaknjeno. Stalo je tako kakor je imel oboje navado polagati rajni gospod Mlakar. Saj vesta, da je imel polno svojih malih posebnosti. Če sta oba kipeca na kaminu stala vzporedno, ju je razmaknil in nas še ozmerjal zaradi tega. Odkar je umrl, jih zmeraj postavljam vzporedno, ker se mi zdi lepše tako. No, kadar zjutraj najdem svečo in žveplenke na drugem kraju, sta tudi kipeca premaknjena.«

»Torej res hodi nazaj — zahrope Jaka, ves hripav od same groze.

(Dalje.)

naboj. Naenkrat se je flobertovka sprožila in krogla je zadela mladega Dukića, ki je bil takoj mrtev.

× V Vevčah je že pred dobrim tednom pobegnula od moža 31letna Marija Kožuh in mu pustila dva otroka v starosti od 7 do 9 let. Nedavno se je seznanila z nekim tujcem, s katerim sta odpotovala najbrž proti Sušaku.

× Cik-Cak, novi satirično-humoristični list, izide 10. t. m. To bo sicer šele njegova 2. številka, po odzivu pa, ki ga je bil list »Cik-Cak« ob svojem rojstvu deležen, ve, da je že doma. Kjer ga še ne poznate, naročite številko na ogled. »Cik-Cak« sprejema tudi poverjenike po vsej Sloveniji. Pišite na upravo lista »Cik-Cak«, Ljubljana, ki vam takoj pošlje list na ogled. Priporočajte ga znancem in prijateljem! V 2. številki sodelujejo poleg dosedanjih sotrudnikov

še mnogi novi, med njimi priljubljeni slikar Maksim Gaspari, Čargo in več drugih. Prepričajte se in poglejte!

× Stoletnica Državnega sveta. Naše najvišje upravno sodišče, Državni svet, je obhajalo te dni stoletnico svojega obstoja. Predsednik Državnega sveta je Slovenec g. dr. Štefan Sagadin.

× Slovence komandant gardnega polka. Dosedanji adjutant Nj. Vel. kralja polkovnik g. Tonči Kokalj je bil imenovan za komandanta prvega konjeniškega polka kraljeve garde.

× Za načelnika elektrotrojnega oddelka v gradbenem ministrstvu je bil imenovan inž. Gvido Gulić, šef inspekcije parnih kotlov v Ljubljani.

× Umrl je v Šabcu bivši narodni poslanec Milivoj Isaković. Bil je prvič izvoljen l. 1931. in drugič l. 1935. kot pristaš JNS.

Iv. Nemeec:

Sandžak do Plevlja

Manastirski plotovi

Samostan sv. Trojice je stisnjen v soteski na severozapadni strani, takoj iznad Plevlja. Preden prideš do samostanskih zidov, pa se raztegnejo grebeni in goličave, ki so ograjene s številnimi plotovi. To je samostanska zemlja, na široko raztegnjena, presekana z raznimi zaseki in prehodi, jamami in jarki, nastlana s kamenjem, vse skupaj pa pokriva drobna gorska trava. Tukaj še precej pozno v julij ostane zelenilo, ker hribine pokriva dobršna plast zemlje. Vso to zemljo so ogradili samostanski, za samostanske črede, drugi tja nima pristopa. Plotovi so zelo visoki in precej trdno postavljeni v tla. Njih trdnost sem ob neki nočni vaji občutil na lastnem želodcu. Ko sem v mraku trčil ob ograjo, sem razumljivo hitro skušal preskočiti oviro, ki sem jo pa v prvem slučaju, kot je dostojno za vojaka, lepo preskočil.

Komaj sem napravil nekaj korakov, v temi jih nisem štel, pa nenadoma zopet trčim, tokrat z nosom, v trdo lesnino, da se je sredi noči posvetilo sonce. Toda nesreča še ni končala svojega. Hitim, da mi ne uide četa; pa, kot v prvem slučaju, naglo skočim in naravnost telebnem na tla. V želodcu se mi je tako trdo zasuknilo, kakor bi se samo železo obrnilo v tej kožni malhi; onih trdih kamnov, na katere sem prav za prav

srečno padel, reber si namreč nisem polomil, nisem štel, kar mimogrede sem otipal, da so bili prav po peklensko nastavljeni. Dasi sem skušal hitro pobrati kosti, da bi nihče ne videl nesreče, ker se takšnim nesrečam vojaki radi smejejo, sem ob tej nesrečni priložnosti vendarle pomislil na pekel in peklenske strahote. Iz mladosti se spominjam strašnih pravljic, kako morajo grešniki spati na ostrem kamenju z golim truplom, da se kar pogrèzne ostro kamenje v meso. Kar zona me je sprelètela po vsem telesu, kajti sedaj sem padel v debeli vojaški obleki, peklenski pa mečejo grešnike nage na brušeno kamenje.

Kar moči hitro sem stekel po kamenju in —

Peklene misli in bolečine je prekinil strel, ki je pomenil, da bi moral biti na svojem mestu. smola je smola — še enkrat sem moral preskočiti ta nesrečni plot.

Po nočnih vajah sem malo s težavo prikraval v kasarno, zaspal sem pa prav sladko in se zbudil pozno v jutro. Ko sem premaknil ude, je na treh krajih bilo občutiti nič kaj prijetne bolečine, zato sem se hitro zopet spomnil na tisti nesrečni plot, na peklenske muke in na vse tegobe, ki so me ta dan napadle. Nekam čudno se mi je zdelo, zakaj vendar samostan na takšnih goličavah napravlja plotove, od kod jemlje les,

saj ograja več stane kot je vredna paša s kamenjem vred. Čudno se mi je zdelo tudi zaradi tega, ker vendar revčki konjiči po trnjevih mukah prinašajo les v Plevlje, tam na samostanskem pa se lahko dela takšna potratna ograja. Ko sem malo povprašal, so mi rekli, da imajo pri Sv. Trojici veliko gozdov v planini, da imajo plotove zato, ker potem ne rabijo pastirja in so ovce varne pred volkovi. Pa še marsikaj drugega so naštevali, kar ni vredno omenjati, ker še danes ne razumem, zakaj so na takšnih goličavah delali tako visoke ograje. Videl sem sicer včasih tam tudi ljubavne pare, ki so preskakovali plotove, pa menda niso delali pregrad zaradi tega!

Kakor koli že, plotovi so tam in v mraku tako pripravni, da se zaletiš v nje kakor le kaj! Ne morda samo zaradi plotov in tistih ograj, morda pa največ zaradi tega, ker sem tako pošteno telebnil, da sem pozneje pričel razmišljati temeljiteje o teh napravah. Zaključil sem, da se takšni plotovi marsikje nahajajo v našem življenju. Največkrat vidim takšne vzore v ljudeh, ki so prave pravce lesene ograje v notranjosti pa ni ničesar razen golega kamenja in posušene trave. Zdi se mi, da še lepšega primera nisem našel v življenju, ker danes moram vsak dan gledati številne plotove, čez katere lahko skočiš in tudi pošteno telebneš, prav lahko pa si tudi razbiješ glavo. Kar zaželel sem si teh plotov, da bi jih prestavili k nam, in vse tisto kamenje, da bi mnogim našim služili v svarilo — zlasti tistim, ki zaman skačejo čez plotove in tistim, ki ne vedo, kako strašne so prazne nesmiselne lesene ograje, ki branijo samo golo kamenje.

Mnogi so že priznali,

da je »Kmeti list« vsebinsko najjačji tednik v Sloveniji. Če ga bomo pridno med narod širili in se še bolj poglobili v njegov nauk, potem lahko pričakujemo, da se bliža čas, o katerem že stoletja sanjamo, to je, da bo svoboden slovenski kmet res na svoji zemlji svoj gospod.

MODRA GALICA

„SOLNCE“ CELJE

je za zatiranje peronospor in škrlupa ter raznih palečev **NEOBHODNO POTREBNA!** Vinogradnik, sadjar in vrtnar, ki ne škropi pravočasno in pravilno svojih kulturnih rastlin, ne more pričakovati obilnih in zdravih pridelkov. Uporabljajte v ta namen le domačo modro galico znamke „SOLNCE“,

KI VSEBUJE 99¾ % BAKRENEGA SULFATA

V ZALOGI PRI KMETIJSKI DRUŽBI V LJUBLJANI IN NJENIH SKLADIŠČIH

Živinski sejmi

Na zadnjem živinskem sejmu v Mariboru so bili volti od 4 do 5.75, junice od 3.25 do 5, junet od 3 do 5.25, krave od 2.50 do 3 din za kg žive teže.

Po drugih krajih so cene podobne, le v primerih, kjer živinorejcem primanjkuje krme ali jih tarejo prehude obveznosti, padejo cene za živino pod običajno povprečje.

S petrolejem najlaglje odstraniš madeže s stekla.

Sejmi

8. maja: v Apačah, Brežicah, Črni, Središču, Sv. Nikolaju v Polju, Črenšovcih.

9. maja: v Ormožu, Ljutomeru, Mariboru, Dragovgradu, Šmarju na Dol., Kamniku.

10. maja: v Celju, Trbovljah.
11. maja: v Turnišču, Toplicah, Sodražici.
12. maja: v Mariboru, Lembergu, Planini, Slov. Gradcu, Teharjih, Koprivniku, Veliki Loki, Zagorju ob Savi.
13. maja: v Brežicah, Celju, Trbovljah, Gradcu.

Važnejša radio predavanja

od 7. do 14. maja 1939.

Nedelja, 7. maja. 17.00: Gospodarska navodila in tržna poročila.

Ponedeljek, 8. maja. 18.00: Božjastne blodnje. — 18.40: Kulturna zgodovina koroških Slovencev. — 19.30: Naša likovna umetnost in kritika.

Torek, 9. maja. 18.40: Človeški tipi in značaji.

Sreda, 10. maja. 18.00: Mladinska ura: a) Letalska industrija in država, b) Šotor za izlete in

taborenje. — 18.40: Pomladanski ljudski svetniki. — 19.30: Zagrebška družina v petnajstem stoletju.

Petek, 12. maja. 11.00: Proslava materinskega dne. — 18.00: Kaj mora žena vedeti o zavarovanju? — 19.30: Predavanje insp. drž. obrambe. — 19.50: Zanimivosti o izseljencih.

Sobota, 13. maja. 19.30: O gojenju industrijskih in in zdravilnih rastlin. — 20.00: O zunanji politiki.

Kmetijski list izhaja vsako sredo. Naročnina znaša letno 30 din, polletno 15 din, za inozemstvo letno 50 din. Inserati po tarifi. Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Rokopisov ne vračamo. Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ul. št. 7. Telefon inter. št. 32-59. Račun pri poštni hranilnici št. 14.194.

Laneno olje, firnež, barve, lake, kit, lanene tropine

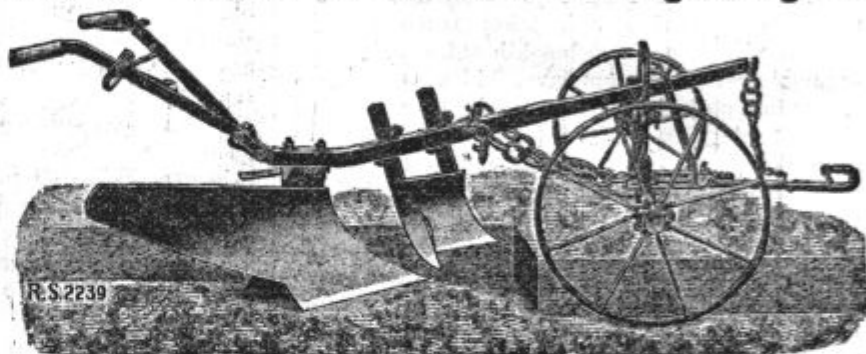
ter vse v to stroko spadajoče blago prvovrstne kakovosti po solidnih cenah in točni postrežbi, najugodnejše kupite pri domačem podjetju

Medič - Zankl

tovarna olja, lakov in barv
družba z omejeno zavezo, lastnik Franjo Medič

Centrala v Ljubljani, podružnice v Mariboru in Novem Sadu
Tovarne v Ljubljani, Medvodah in Domžalah

SACK-OVI PLUGI so najboljši!

Dospela je nova pošiljatev Sack-ovih plugov. Naročite takoj, ker je pričakovati podražitev surovin in s tem tudi plugov. Dalje nudimo po ugodnih cenah razno drugo kmetijsko orodje, stroje, zaščitna sredstva, umetna gnojila in razna hraniva ter druge potrebščine. V zalogi jih ima **Kmetijska družba in njena skladišča v Celju, Konjicah, Mariboru in Novem mestu**

KMETJE!

Ako imate kaj naprodaj, ako hočete kaj kupiti, ali česa iščete, inserirajte to najprej v svojem „Kmetiskem listu“! Cena malim oglasom je samo 1 din za besedo

Kmetijski hranilni in posojilni dom

reg. zadr. z omejeno zavezo **v Ljubljani, Tavčarjeva ulica 1**

Telefon št. 28-47 Rač. pošt. hran. št. 14.257 Brzjavni: Kmetiskidom

Račun pri Narodni banki

Eskontuje menice

Daje kratko-
ročna posojila

Izvršuje
ostale denarne posle

Zaupajte denar domačemu zavodu!

NOVE VLOGE
vsak čas razpoložljive obrestuje
po 4%
vloge proti odpovedi — 5%
Za vse vloge nudi popolno varnost
Otvorja tekoče račune

TISKOVINE

vseh vrst: trgovske, uradne, reklamne, časopise, knjige, večbarvni tisk hitro in poceni!

TISKARNA MERKUR

LJUBLJANA, Gregorčičeva ul. 23
TELEFON ŠTEV. 25-52

EKONOM

I. Z. I. O. Z.

v Ljubljani, Kolodvorska ulica 7

(v lastni hiši) Telefon interurban 25-86

Dobavija vse deželne pridelke, kakor: pšenico, rž, ječmen, oves, koruzo, ajdo itd. Mlarske izdelke: pšenični zdrob, pšenično moko, rženo moko, ajdovo moko, koruzno moko, koruzni zdrob, pšenično in koruzno krmilno moko, pšenične otrobe, ješprenj, kašo. Poljske pridelke: krompir, fižol, zelje, sadje, seno in slamo. Statna zaloga vseh umetnih gnojil (rud, superfosfata, kalijeve soli, Tomasove žindre, nitrofosfata, apnenega dušika, železnega solitra itd.), cementsa in drugo glavno ustopstvo za Slovenijo opekarske plovice, Karlovac, za vse vrste zidne in strešne opeke.